

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДУ ТА ОСНОВНИХ ОЗНАК ЗЕМЕЛЬ АВТОМОБІЛЬНОГО
ТРАНСПОРТУ ТА ДОРОЖНЬОГО ГОСПОДАРСТВАVULNERABILITIES OF THE COMPOSITION AND MAIN CHARACTERISTICS OF LANDS OF
MOTOR TRANSPORT AND ROAD ECONOMY

Довгополюк Людмила Олексіївна, Національний транспортний університет, доцент кафедри проектування доріг, геодезії та землеустрою, e-mail katze_@ukr.net, тел. +38097225-18-07,

<https://orcid.org/0000-0002-3401-8466>

Ігнатів Сергій Леонідович, кандидат технічних наук, доцент кафедри проектування доріг, геодезії та землеустрою, Національний транспортний університет, кафедра проектування доріг, геодезії та землеустрою, доцент, ignatovsl@ukr.net, +3809685149826,

<https://orcid.org/0000-0002-6403-0722>

Омельчук Сібілла Костянтинівна, Національний транспортний університет, доцент кафедри проектування доріг, геодезії та землеустрою, e-mail sib-a@ukr.net, тел. +38097440-38-27,

<https://orcid.org/0000-0003-2191-1551>

Соловйова Наталія Петрівна, Національний транспортний університет, старший викладач кафедри проектування доріг, геодезії та землеустрою, e-mail solovjovan@ukr.net, тел. +38067347-43-77

<https://orcid.org/0000-0002-5581-4373>

Анотація. В теорії земельного права, землі промисловості, транспорту, зв'язку, оборони та іншого призначення, мають об'єднуючу, спільну для усіх назву – це так звані землі несільськогосподарського призначення. Існування такої окремої назви обумовлено перш за все тим, що названі землі використовуються не як засіб виробництва, на відміну від земель сільськогосподарського призначення, а як просторовий (територіальний) базис, місце розташування певної інфраструктури (промислової, транспортної, оборонної тощо). Тобто, основною ознакою таких земель є те, що вони використовуються не з сільськогосподарською метою. Ще однією ознакою

(особливістю) земель транспорту є те, що суб'єктами права користування ними виступають переважно державні підприємства і організації. Слід підкреслити, що на сьогоднішній день транспорт все ще входить до переважної сфери діяльності держави. До однієї із ознак зазначеної категорії земель слід віднести також те, що тут зберігся галузевий принцип управління ними. Органи державної влади вправі вимагати від відомчих органів бездоганного і неухильного дотримання правил землекористування (права власності). Вони також зобов'язані сприяти землекористувачам (землевласникам) в здійсненні їх прав, контролювати виконання обов'язків в галузі використання та охорони земель. Тому, проведений аналіз сучасного складу земель автомобільного транспорту та дорожнього господарства. Встановлені особливості структури цих земель та їх використання. Визначені проблеми раціонального, ефективного використання земель вздовж автотрас. Відображені перспективи користування землями автомобільного транспорту та дорожнього господарства. При проектуванні автомобільної дороги є актуальним забезпечення земельними ресурсами всієї автотранспортної інфраструктури. Таким чином, для будівництва та подальшої експлуатації автомагістралей необхідне обґрунтування структури земель автомобільного транспорту та дорожнього господарства.

Ключові слова: категорія земель, транспортна інфраструктура, автомобільна дорога, закон України, раціональне використання земель, смуга відведення.

Вступ. Автodoroжня система України є невід'ємною частиною єдиної транспортної системи країни. Протягом останніх років інтенсивність автомобільних потоків, що рухаються дорогами України, зростає, розширюється мережа автомобільних доріг, збільшується дорожня інфраструктура. Розвиток автотранспортних мереж сприяє збільшенню площ земель відведених під автомобільні дороги загального користування.

В зв'язку з розвитком автотранспортної системи України постає питання раціонального, ефективного використання земель вздовж автомобільних доріг. Основна мета в необхідності виконання детальних досліджень щодо використання придорожніх земель різними землевласниками та землекористувачами, полягає у встановленні взаємної відповідності між різноманітними суспільними потребами і можливостями даної території, в збереженні гармонійного існування на ній всіх галузей народного господарства.

Мета і методи. Виходячи з актуальності питань розвитку мережі автомобільних доріг, з умови збалансованого розвитку території, слід максимально забезпечити системний підхід до проектування та будівництва з урахуванням раціонального використання земель та збереження природних екосистем. З одного боку розвинена мережа автодоріг збільшує інвестиційну привабливість території та сприяє її економічному зростанню, а з іншого боку, транспортна інфраструктура не повинна погіршувати екологічний стан прилеглих земель.

Метою публікації є аналіз ефективності земельно-правових механізмів спрямованих на виявлення основних ознак використання земель автомобільного транспорту та дорожнього господарства. Пошук механізмів для забезпечення оптимальної структури землекористування вздовж автомобільних доріг загального користування.

Об'єктом дослідження є землі автомобільного транспорту та дорожнього господарства, смуги (зони) впливу об'єктів транспортної інфраструктури, формування смуги відводу для подальшого функціонуванні автомобільної дороги.

В роботі використано наступні **методи:** аналізу та узагальнення літературних джерел та законодавчої бази України.

Результати і пояснення. Питання правового режиму використання земель автомобільного транспорту та дорожнього господарства широко освітлені вітчизняними та зарубіжними науковцями: Е.А. Євсигнєєв, В.І. Андрейцев, Г.І. Балюк, Ю.О. Вовк, А.П. Гетьман, В.І. Гордєєв, В.К. Гуревський, І.І. Каракаш, Т.Г. Ковальчук, П.Ф. Кулінич, В.Л. Мунтян, В.В. Носік, О.М. Пашенко, О.О. Погрібний, В.І. Семчик, А.К. Соколова, Н.І. Титова, В.І. Федорович, В.О. Чуйков, В.С. Шахов, Ю.С. Шемшученко, М.В. Шульга та ін.

Землі України, за основним цільовим призначенням, поділяються на 9 категорій. У загальному розумінні, під цільовим призначенням земельної ділянки слід розуміти визначений законодавством правовий режим її експлуатації (використання), який забезпечує реалізацію права користування земельною ділянкою у такий спосіб, що відповідатиме суспільним інтересам та не завдаватиме шкоди навколишньому природному середовищу.

Землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення входять до однієї категорії (ст. 65 Земельного кодексу). Підставою для такого об'єднання є те, що всі вони є

несільськогосподарськими землями і використовуються як просторово-операційний базис для розміщення об'єктів і споруд різного господарського призначення які не є сільськогосподарськими, тобто засобом виробництва у сільському господарстві. Це зумовлює необхідність раціонального використання цих земель, тобто максимальної економії земельних площ під час їх відведення під відповідні несільськогосподарські об'єкти, оскільки у структурі земельного фонду пріоритетне місце посідають землі сільськогосподарського призначення, які пов'язані зі сферою виробництва продуктів споживання.

Серед земель транспорту, за Земельним кодексом України, виділяються землі автомобільного транспорту і дорожнього господарства. Отже, можна сказати, що землі автомобільного транспорту і дорожнього господарства належать до земель несільськогосподарського призначення, що надані підприємствам, установам і організаціям автомобільного транспорту та дорожнього господарства для виконання покладених на них завдань щодо експлуатації, ремонту та розвитку об'єктів цих земель.

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про автомобільні дороги», автомобільні дороги поділяються на: автомобільні дороги загального користування, відомчі автомобільні дороги, автомобільні дороги на приватних територіях. При цьому, на землях відведених під землі автомобільного транспорту і дорожнього господарства, розміщуються лише дороги загального користування, які згідно зі ст. 7 Закону України «Про автомобільні дороги», є складовою єдиної транспортної системи України і задовольняють потреби суспільства, перебувають у державній власності і не підлягають приватизації.

Чинний земельний кодекс України містить окрему статтю, що визначає склад земель автомобільного транспорту та дорожнього господарства. Стаття 71 Земельного кодексу України виділяє два самостійні різновиди: землі автомобільного транспорту та землі дорожнього господарства. Подальший аналіз законодавства свідчить, що кожен із цих різновидів земель також неоднорідний за своїм складом (рис. 1).

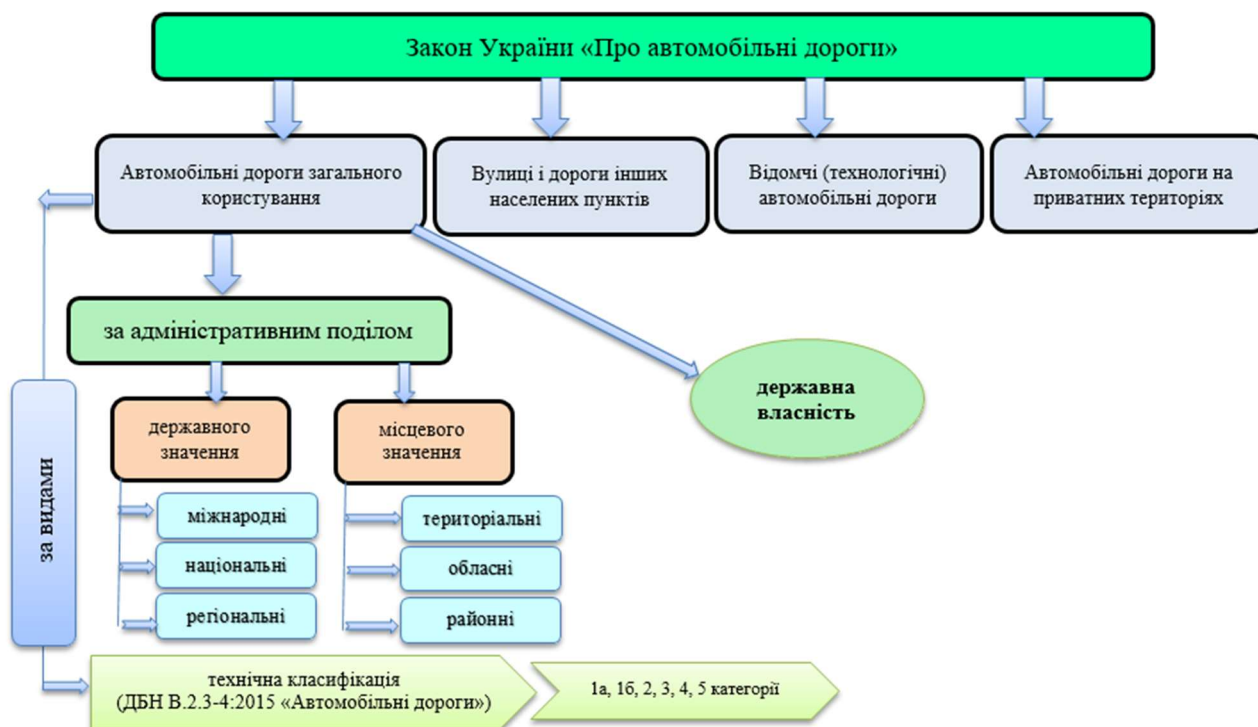

Рисунок 1– Класифікація автомобільних доріг за Законом України «Про автомобільні дороги»

Figure 1– Classification of highways according to the Law of Ukraine "On Highways"

Автомобільні дороги державного значення – це автомобільні дороги загального користування, до яких належать міжнародні, національні, регіональні та територіальні автомобільні дороги (рис. 2), які позначені відповідними дорожніми знаками.

Міжнародні – суміщаються з міжнародними транспортними коридорами та/або входять до Європейської мережі основних, проміжних, з'єднувальних автомобільних доріг та відгалужень, мають відповідну міжнародну індексацію і забезпечують міжнародні автомобільні перевезення.

Національні – суміщені з національними транспортними коридорами і не належать до міжнародних автомобільних доріг, та з'єднують Київ, адміністративний центр Автономної Республіки Крим, адміністративні центри областей, місто Севастополь між собою, великі промислові і культурні центри з міжнародними автомобільними дорогами.

Регіональні – з'єднують дві або більше областей між собою, з'єднують основні міжнародні автомобільні пункти пропуску через державний кордон, морські та авіаційні порти міжнародного значення, найважливіші об'єкти національної культурної спадщини, курортні зони з міжнародними та національними автомобільними дорогами.

Територіальні – з'єднують адміністративні центри Криму й областей з районними центрами, містами обласного значення, містами обласного значення між собою та адміністративні центри районів між собою; сполучають з дорогами державного значення основні аеропорти, морські та річкові порти, залізничні вузли, об'єкти національного і культурного надбання та курортного і природно-заповідного фонду, автомобільні пункти пропуску міжнародного та міждержавного значення через державний кордон.

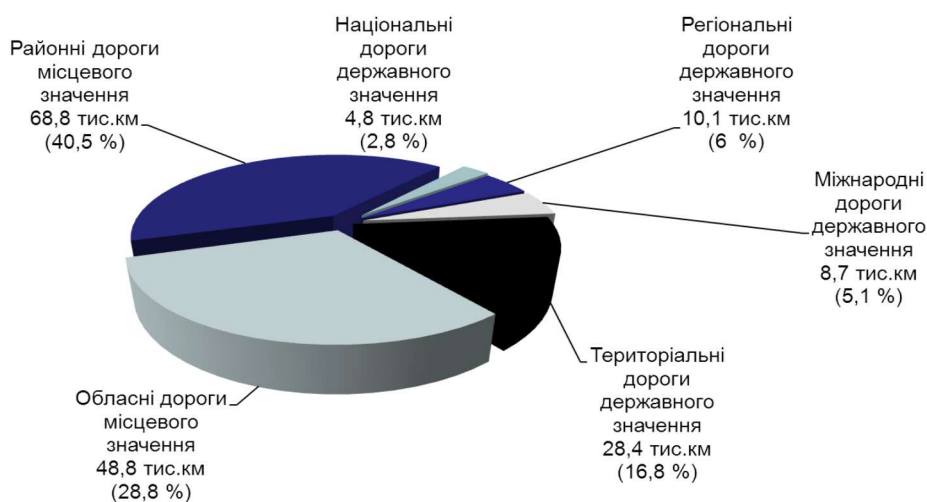

Рисунок 2 – Процентне співвідношення категорії доріг.

Figure 2 – Percentage of road category.

Загальна довжина автодоріг загального користування в Україні становить близько 169,6 тис. км (рис. 3). На 1 000 км² припадає близько 281 км автошляхів. Будучи більшою за площею від найбільших європейських країн Франції та Німеччини, Україна має, відповідно, у 5,6 разів менше автомобільних доріг. Якщо ж брати до уваги їх щільність, то наша держава залишається далеко позаду.

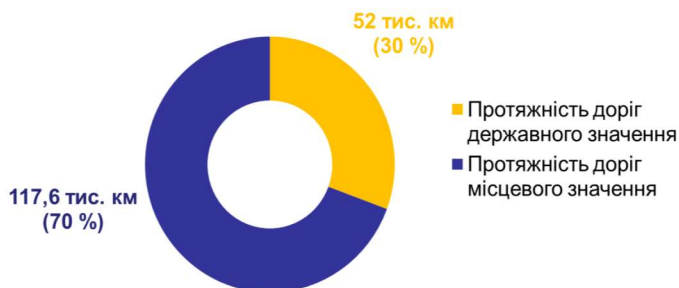

Рисунок 3 – Загальна довжина автодоріг загального користування

Figure 3 – Total length of public roads

Зі ст.71 Земельного кодексу випливає, що до земель автомобільного транспорту належать землі під: спорудами гаражного і паливного господарства, автовокзалами, автостанціями, службово-технічними будівлями, станціями технічного обслуговування, автозаправними станціями,

авторемонтними заводами, вантажними дворами, базами, службовими та культурно-побутовими будівлями й іншими об'єктами, що забезпечують роботу автомобільного транспорту. Отже, віднесення земельних ділянок до земель автомобільного транспорту визначає розміщення на цих ділянках об'єктів, що забезпечує роботу автомобільного транспорту, перелік яких, згідно зі ст. 71 Земельного кодексу України, не є вичерпним. Для того, щоб зрозуміти які саме земельні ділянки відносяться до земель автомобільного транспорту, треба визначитися, що саме відносити до об'єктів, що обслуговують роботу автомобільного транспорту.

Частина 2 статті 71 Земельного кодексу України визначає склад земель дорожнього господарства і поділяє їх на дві відносно самостійні групи. Це землі під:

- спорудами та обладнанням, розташованими в межах смуг відведення (проїзною частиною, узбіччям, земляним полотном, декоративним озелененням, резервами, кюветами, мостами, тунелями, транспортними розв'язками, водопропускними спорудами й ін.).

- землі, що знаходяться поза межами смуг відведення, якщо на них розміщені споруди, що забезпечують функціонування автомобільних доріг (паралельні об'їзні дороги, поромні переправи, снігозахисні смуги, майданчики для стоянки транспорту і відпочинку, підприємства та об'єкти служби дорожнього сервісу й ін.).

Закон України «Про автомобільні дороги» визначає смугу відведення як земельну ділянку, що надають в установчому порядку для будівництва автомобільної дороги. Цей же закон визначає автомобільну дорогу як комплекс інженерних споруд, призначений для безперервного, безпечного, та зручного руху транспортних засобів. Відповідно до ст. 9 зазначеного Закону, складовими автомобільної дороги загального користування у межах смуги відведення є: земляне полотно, проїзна частина, дорожнє покриття, споруди дорожнього водовідводу, штучні споруди, інженерне облаштування: спеціальні споруди та засоби, призначені для забезпечення безпечних та зручних умов руху; архітектурне облаштування: архітектурні споруди та декоративні насадження, що призначені для забезпечення естетичного вигляду автомобільних доріг; технічні засоби організації дорожнього руху, автопавільйони, лінійні споруди і комплекси, що забезпечують функціонування і збереження доріг; зелені насадження.

Розміщення інших об'єктів у межах смуги відведення без погодження з власниками доріг не допускається.

До складових автомобільної дороги загального користування, що знаходяться поза межами смуги відведення, належать будівлі та споруди, що забезпечують її функціонування: виробничі бази та придорожні кар'єри, лінійні житлові будинки, лінійні та інші споруди для виконання ремонтів та утримання доріг, їх збереження і контролю дорожнього руху, комплекси дорожнього сервісу; поромні переправи, снігозахисні споруди, протилавинні і протисельові споруди, уловлюючі з'їзди; майданчики для стоянки транспортних засобів, відпочинку, видові, для складування дорожньо-будівельних та інших матеріалів; нагірні канали, випарювальні басейни, відкриті та закриті дренажні системи, тобто до складу автомобільної дороги віднесено деякі об'єкти дорожнього сервісу. Для об'єктів дорожнього сервісу виділяються земельні ділянки під облаштування зупинок маршрутних транспортних засобів, майданчики відпочинку, автозаправні станції, готелі, автопавільйони та ін. Враховуючи, що автомобільні дороги загального користування перебувають у державній власності і не підлягають приватизації (ст. 7 Закону України «Про автомобільні дороги»), об'єкти дорожнього сервісу, перебуваючи у складі автомобільних доріг загального користування, також мають перебувати у державній власності і не можуть підлягати приватизації. Проте, таке положення вступає в протиріччя з Наказом від 08.07.2003 «Про затвердження порядку видачі дозволу на розміщення, реконструкції та функціонування об'єктів сервісу та спеціальних конструкцій на землях дорожнього господарства вздовж автомобільних доріг загального користування». Суб'єкти підприємницької діяльності можуть бути власниками таких об'єктів сервісу, як станції технічного обслуговування, пункти миття автомобілів, придорожні ринки, пункти харчування, готелі та ін.

Можливість розташування об'єктів сервісу в межах смуги відведення також передбачається Наказом Державної служби автомобільних доріг України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на розміщення, будівництво, реконструкцію та функціонування об'єктів сервісу та спеціальних конструкцій на землях дорожнього господарства вздовж автомобільних доріг загального користування».

Становить інтерес питання стосовно ролі зелених насаджень, що ростуть в межах земель автомобільного транспорту й дорожнього господарства: насадження вздовж автомобільних доріг створюють для архітектурно-художнього оформлення (декоративного озеленення) – мальовниче

розташування елементів озеленення в смузі відводу дороги, захисту проїзної частини від снігових заносів (снігозахисного озеленення), багаторядні посадки дерев та чагарників обумовленої густоти уздовж автомобільної дороги, а також придорожні насадження дерев і чагарників в смузі відводу для запобігання розмиванню доріг, зсувів, ерозії ґрунту, шуму, пилу (протиерозійне озеленення).

До категорії захисних лісів відносять лісові ділянки, що виконують функцію захисту навколишнього природного середовища від об'єктів, які є джерелом забруднення. Відповідно, захисні лісові насадження автомобільних доріг є складовою лісового фонду України.

Лісовий кодекс України (ст. 4) також відносить до лісового фонду України захисні насадження лінійного типу, площею не менше 0,1 гектара.

Аналіз деяких нормативних актів дозволяє стверджувати, що можна поділити захисні зелені насадження на: захисні смуги лісів уздовж автомобільних доріг та захисні насадження на смугах відводу автомобільних доріг (постанова Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 р. № 557 «Про затвердження Порядку поділу лісів на групи, віднесення їх до категорій за висності та виділення особливо захисних земельних ділянок лісового фонду»). Згідно цієї ж постанови до захисних смуг лісів уздовж автомобільних доріг відносяться ліси, що прилягають до діючих та тих, що будуються автомобільних доріг, завширшки 250 метрів з кожного боку.

Віднесення земельних ділянок до складу земель лісгосподарського призначення здійснюється відповідно до земельного законодавства (ст. 5 Лісового кодексу). Слід зазначити, що стаття 55 Земельного кодексу України землі, зайняті захисними насадженнями відносяться до земель лісгосподарського призначення. При цьому, відповідно до ст. 71 Земельного кодексу, землі, на яких розміщені снігозахисні та інші захисні насадження належать до земель автомобільного транспорту та дорожнього господарства, а саме до земель дорожнього господарства.

Висновки та рекомендації.

Землі автомобільного транспорту та дорожнього господарства розглядаються як землі, надані на праві власності або праві користування відповідним суб'єктам автомобільного транспорту та дорожнього господарства чи призначені для забезпечення діяльності автомобільного транспорту загального користування або розміщення об'єктів, що забезпечують функціонування автомобільних доріг загального користування та захисних насаджень. На основі детального аналізу уточнено склад цих земель. Обґрунтовується висновок про те, що до складу смуги відводу не входять ті землі дорожнього господарства, на яких розташовані об'єкти служби дорожнього сервісу. Всебічно аргументується, що земельні ділянки, зайняті захисними насадженнями вздовж автомобільних доріг загального користування, слід відносити до складу земель автомобільного транспорту та дорожнього господарства, а не до земель лісгосподарського призначення, як це передбачено ст. 55 Земельного кодексу.

Перелік посилань

1. Гапотченко Т.М. Правові питання поняття і складу земель транспорту. // Пробл. законності. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2004. – Вип. 70. – С. 141-148..
2. Гапотченко Т.М. Правові форми використання земель автомобільного транспорту й дорожнього господарства в сучасних умовах // Пробл. законності. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2006. – Вип. 82. – С. 78-84.
3. ДБН В.2.3-4 Споруди транспорту. Автомобільні дороги. Частина І. Проектування Частина ІІ. Будівництво, 2015. – С.8-10.
4. Про автомобільні дороги: Закон України від 08.09.2005 N 2862-IV, редакція від 25.03.2018 N 2304-VIII // База даних Законодавство України / Верховна рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-15> (дата звернення: 15.12.2021).
5. Курило В.І. Земельний кодекс України. Науково-практичний коментар / Григоренко А.В., Оверковська Т.К., Мацелик М.О., Сопілко І.М., Хом'яченко С.І., Корнєєва К.Ю. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – С.148-150.
6. Новаковський Л, Бредіхін О., Новаковська І., Олещенко М. Землекористування дорожнього господарства: сучасний стан та шляхи удосконалення правового регулювання. // Землевпорядний вісник. – 2014. – № 10. – С. 29-33.
7. Земельний кодекс України. // База даних <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>, (дата звернення: 20.02.2022).

8. Наказ Державної служби автомобільних доріг України 29.09.2005 N 414 «Про затвердження Порядку видачі дозволів на розміщення, будівництво, реконструкцію та функціонування об'єктів сервісу та спеціальних конструкцій на землях дорожнього господарства вздовж автомобільних доріг загального користування» // База даних Законодавство України / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1266-05#Text>.

9. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 № 3852-XII (Редакція станом на 01.01.2022) // База даних Законодавство України / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>.

FOREST AREAS REMOTE MONITORING WITHIN THE LIMITS OF TRANSPORT OBJECTS IMPACT

Dovgopolyuk Lyudmyla O., National Transport University, National Transport University, Department of Road Designing, Geodesy and Land Management, PhD in technical science, Associate Professor, e-mail katze_@ukr.net, tel. + 38097225-18-07, <https://orcid.org/0000-0002-3401-8466>.

Ignatov Serhiy L., National Transport University, Department of Road Designing, Geodesy and Land Management, PhD in technical science, Associate Professor, ignatovsl@ukr.net, +3809685149826, orcid.org/0000-0002-6403-0722.

Omelchuk Sibylla K., National Transport University, National Transport University, National Transport University, Department of Road Designing, Geodesy and Land Management, PhD in technical science, Associate Professor, e-mail sib-a@ukr.net, tel. + 38097440-38-27, orcid.org/0000-0003-2191-1551

Soloviova Nataliia P., National Transport University, senior lecturer at the Department of Road Design, Geodesy and Land Management, e-mail solovjovan@ukr.net, тел. +38067347-43-77, orcid.org/0000-0002-5581-4373

Abstract. In the theory of land law, lands of industry, transport, communications, defense and other purposes, have a unifying, common name for all - these are the so-called non-agricultural lands. The existence of such a separate name is due primarily to the fact that these lands are not used as a means of production, in contrast to agricultural lands, but as a spatial (territorial) basis, location of certain infrastructure (industrial, transport, defense, etc.). That is, the main feature of such lands is that they are not used for agricultural purposes. Another feature (feature) of transport lands is that the subjects of the right to use them are mainly state-owned enterprises and organizations. It should be emphasized that today transport is still a predominant area of state activity. One of the features of this category of land should also include the fact that there is a sectoral principle of management. Public authorities have the right to demand from departmental bodies impeccable and strict observance of the rules of land use (property rights). They are also obliged to assist land users (landowners) in exercising their rights, to monitor the fulfillment of responsibilities in the field of land use and protection. Therefore, the analysis of the current composition of the lands of road transport and road management is carried out. The peculiarities of the structure of these lands and their use are established. Problems of rational, efficient land use along highways are identified. Prospects for the use of lands of road transport and road management are reflected. When designing a highway, it is important to provide land resources for the entire road infrastructure. Thus, for the construction and further operation of highways it is necessary to substantiate the structure of lands of road transport and road management.

Key words: category of lands, transport infrastructure, highway, law of Ukraine, rational use of lands, allotment strip.

References

1. Gapotchenko TM Legal issues of the concept and composition of transport lands. // Probl. legality. - H. : Nat. jurid. acad. Of Ukraine, 2004. – Issue. 70. – P. 141-148. [in Ukrainian].
2. Gapotchenko T.M. Legal forms of land use of road transport and road economy in modern conditions // Probl. legality. - H. : Nat. jurid. acad. Of Ukraine, 2006. – Issue. 82. - P. 78-84. [in Ukrainian].
3. DBN B.2.3-4 Transport facilities. Highways. Part I. Design Part II. Construction, 2007.-P.8-10. [in Ukrainian].

4. Directive 2008/96/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on road infrastructure safety management (Директива 2008/96/ЄС від 19 листопада 2008 року «Про управління безпекою дорожньої інфраструктури») // База даних законодавство Європейського союзу. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32008L0096> (дата звернення: 15.12.2021). [in Ukrainian].
5. Kurilo VI Land Code of Ukraine. Scientific and practical commentary / Grigorenko AV, Overkovskaya TK, Matselyk MO, Sopilko IM, Khomyachenko SI, Korneeva KY-K .; Center for Educational Literature, 2013.-P.148-150. [in Ukrainian].
6. Novakovsky L, Bredikhin O., Novakovskaya I., Oleshchenko M. Land use of road management: current status and ways to improve legal regulation.// Land Management Bulletin.-2014.-№10.-P.-29-33. [in Ukrainian].
7. Land Code of Ukraine. // Database <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>, (access date: 20.02.2022). [in Ukrainian].
8. Order of the State Service of Motor Roads of Ukraine 29.09.2005 N 414 "On approval of the Procedure for issuing permits for placement, construction, reconstruction and operation of service facilities and special structures on the lands of roads along public roads" // Database Legislation of Ukraine / Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1266-05#Text>. [in Ukrainian].
9. Forest Code of Ukraine dated 21.01.1994 № 3852-XII (Revised as of 01.01.2022) // Database Legislation of Ukraine / Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>. [in Ukrainian].